EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

منهج شيخ الإسلام
محمد بن عبد الوهاب في
التأليف

METODA SCRIERILOR LUI IBN ʿABD AL-WAHHĀB

ʿAbd al-Muḥsin ibn Ḥamad
al-ʿAbbād al-Badr

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

ʿAbd al-Muḥsin ibn Ḥamad al-ʿAbbād al-Badr

Metoda lui Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb în alcătuirea scrierilor sale

منهج شيخ الإسلام محمد بن عبد الوهاب في التأليف

Traducere: Institutul Tawhid

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: منهج شيخ الإسلام محمد بن عبد الوهاب في التأليف
Ediția I
Traducerea în limba română: Institutul Tawhid. Distribuție gratuită.
Textul arab al citatelor coranice: Tanzil Project (https://tanzil.net), Uthmani 1.1, licență CC BY 3.0.
Ediția-sursă: ʿAbd al-Muḥsin ibn Ḥamad al-ʿAbbād al-Badr, Manhaj șaykh al-Islām Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb fī t-taʾlīf, ediția arabă, pp. 39–59.
Prelegere susținută la Riyadh în 21 Muḥarram 1425 H.
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Cuprins

Repere despre șeic și chemarea sa 1
1 Priorități și metoda de alcătuire a cărții despre unicitatea lui Allah 9
Prioritățile șeicului și imamului în alcătuirea scrierilor 9
Metoda sa de alcătuire a cărții Kitāb at-tawḥīd 10
2 Metoda sa de alcătuire a celor Trei principii fundamentale și a dovezilor lor 15
3 Metoda sa de alcătuire a cărții Kaṣf aṣ-ṣubuhāt 23
4 Metoda sa de explicare a Nobilului Coran 24
5 Metoda sa de alcătuire a scrierilor despre hadithuri și relatări . 29
6 Metoda sa de alcătuire a scrierilor de drept islamic 31
7 Prescurtarea cărților 36
8 Încheiere 37
Glosar 40
Bibliografie 42
Indice 44

Repere despre șeic și chemarea sa

بسم الله الرحمن الرحيم

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător.

Toată lauda I se cuvine lui Allah, Domnul lumilor. Allah să-l binecuvânteze, să-i dăruiască pace și binecuvântare robului și Trimisului Său, Profetul nostru Muḥammad, precum și familiei sale și tuturor companionilor săi.

În cele ce urmează: despre șeicul Islamului, Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb — Allah să aibă milă de el —, se poate scrie și se pot alcătui lucrări din multe perspective. Această prelegere privește una dintre ele: metoda sa de alcătuire a scrierilor[1]. Înainte de a intra în subiect, voi prezenta câteva scurte repere despre șeic — Allah să aibă milă de el — și despre chemarea sa.

Primul reper: șeicul și imamul este Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb ibn Sulaymān ibn ʿAlī at-Tamīmī. S-a născut în anul 1115 H și a murit în anul 1206 H. Face parte din tribul Banū Tamīm, despre care Trimisul ﷺ a spus:

أنهم أشد الناس على الدجال

„Ei sunt cei mai aprigi dintre oameni împotriva lui ad-Dajjāl."
Al-Bukhārī (2543).

Aceasta arată că tribul va dăinui până în vremea lui ad-Dajjāl și că membrii săi vor fi cei mai aprigi dintre oameni împotriva lui.

1 Prelegere susținută în ajunul zilei de vineri, 21 Muḥarram 1425 H, la moscheea Imām ad-Daʿwa din Riyadh, aparținând fundației caritabile Waqf as-Salām.

După cum acest trib va fi, la sfârșitul vremurilor, cel mai aprig împotriva marelui înșelător, ad-Dajjāl, tot astfel șeicul Islamului, Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb, fiii, nepoții, elevii săi, elevii acestora și elevii elevilor lor sunt printre cei mai aprigi împotriva înșelătorilor rătăciți și abătuți de la adevăr care au apărut în vremurile lor.

Al doilea reper: șeicul Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb — Allah să aibă milă de el — se numără printre imamii înnoitori prin care Allah a făcut religia vădită și a sprijinit adevărul în secolul al XII-lea de la Hijra și după acesta. El este un dar al lui Allah, Puternic și Măreț, pentru Peninsula Arabică și pentru alte ținuturi. În al-Yamāma și în ținuturile care i s-au alăturat au fost înlăturate manifestările asocierii și ale inovațiilor religioase, iar unicitatea lui Allah a devenit vădită. Înainte de vremea șeicului — Allah să aibă milă de el —, aceste ținuturi nu se deosebeau de altele, care continuă să fie amăgite de cei aflați în morminte, să-i invoce și să le ceară împlinirea nevoilor. Allah să-l răsplătească în cel mai bun chip pentru binele adus Islamului și musulmanilor din aceste ținuturi și din altele și să-i dăruiască răsplata cea mai deplină.

Al treilea reper: chemarea șeicului Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb — Allah să aibă milă de el — se întemeiază pe urmarea Cărții și a Sunnei și pe calea înaintașilor acestei comunități: companionii Trimisului lui Allah ﷺ și cei care i-au urmat cu bună purtare. El nu a adus nimic nou care să contravină acestora. De aceea, chemarea sa și cei care au beneficiat de ea nu trebuie numiți *„wahhabiți”*: atribuirea unei orientări unei persoane se face atunci când acea persoană a adus ceva nou, iar el nu a adus nimic nou. Unii dintre cei cărora nu le-a fost dat să urmeze calea dreaptă îi ponegresc numindu-i *„wahhabiți”*, pentru a-i îndepărta pe oameni de folosul acestei chemări binecuvântate, întemeiate pe Carte, pe Sunna și pe calea înaintașilor comunității.

Al patrulea reper: unul dintre cele mai mari roade ale chemării șeicului Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb — Allah să aibă milă de el —, întemeiată pe Carte, pe Sunna și pe calea înaintașilor comunității, este întemeierea unui stat pe această temelie. Primul

său imam a fost imamul Muḥammad ibn Saʿūd — Allah să aibă milă de el —, care l-a sprijinit pe șeic și a aplicat Legea lui Allah în ținutul aflat sub autoritatea sa. Conducerea a rămas în această familie până în vremea noastră, trecând de atunci aproape trei secole. Este cunoscut că, prin îngăduința lui Allah, temeiul puternic al dăinuirii acestui stat de-a lungul acestor secole a fost folosul dobândit din această chemare binecuvântată, întemeiată pe aplicarea Legii și pe urmarea Cărții și a Sunnei. Tot acesta este și cel mai puternic temei al dăinuirii sale în viitor. Allah să-l statornicească în acest adevăr și să-l ajute să-l înfăptuiască în chipul plăcut Lui, Preaslăvitul și Preaînaltul.

Printre calitățile statului saudit din vremea noastră se află grija sa față de urmașii șeicului și imamului care se îndeletnicesc cu știința și încredințarea către ei a funcțiilor de emitere a fatwelor, de judecată, de chemare și de îndrumare.

Au apărut chemări moderne care nu s-au întemeiat pe o metodă corectă și pe o cale sănătoasă. Susținătorii lor și-au dorit cu ardoare să dobândească puterea, dar nu au ajuns să se bucure de ea. Altul este cazul acestui stat, căruia Allah i-a dăruit putere pe pământ datorită adevărului și călăuzirii pe care s-a întemeiat:

﴿فَأَمَّا ٱلزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَآءً ۖ وَأَمَّا مَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ فَيَمْكُثُ فِى ٱلْأَرْضِ﴾

„Spuma se duce, fiind aruncată, iar ceea ce le este de folos oamenilor rămâne pe pământ.”

Coran 13:17

Allah, Puternic și Măreț, a spus:

﴿وَلَيَنصُرَنَّ ٱللَّهُ مَن يَنصُرُهُۥٓ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ ٱلَّذِينَ إِن
مَّكَّنَّٰهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ أَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَمَرُوا۟
بِٱلْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا۟ عَنِ ٱلْمُنكَرِ ۗ وَلِلَّهِ عَٰقِبَةُ ٱلْأُمُورِ﴾

„Allah îi va sprijini, cu siguranță, pe cei care Îl sprijină. Allah este Puternic, Atotputernic. Cei care, dacă le dăm putere pe pământ, împlinesc rugăciunea, dau zakāt, poruncesc ceea ce este bine și opresc ceea ce este rău. Iar de Allah ține sfârșitul tuturor lucrurilor."

Coran 22:40–41

Al cincilea reper: unii dintre cei care urăsc chemarea șeicului Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb — Allah să aibă milă de el — aplică ținutului al-Yamāma, cunoscut în vremurile mai târzii sub numele de Najd, unele hadithuri despre tulburări, în care se spune că în Najd sunt cutremure și tulburări și că de acolo se ivește cornul lui Șayṭān. Ei urmăresc astfel să-i împiedice pe oameni să beneficieze de această chemare binecuvântată. Aplicarea pe care o pretind este falsă, fiindcă unele hadithuri și cuvintele învățaților arată că se are în vedere Irakul. Șeicul Muḥammad Nāṣir ad-Dīn al-Albānī — Allah să aibă milă de el — a menționat, în cercetarea hadithurilor din Faḍāʾil aṣ-Ṣām wa-Dimaṣq de ar-Rabaʿī, pp. 9–10, precum și în As-Silsila aṣ-ṣaḥīḥa (2246), mai multe căi de transmitere ale hadithului lui ʿAbd Allāh ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi. Unele arată ce se are în vedere, și anume Irakul. În As-Silsila aṣ-ṣaḥīḥa a spus:

„Am cercetat pe larg transmiterea acestui hadith autentic și am menționat căile sale de transmitere și unele dintre formulările sale, deoarece unii inovatori care luptă împotriva Sunnei și sunt abătuți de la unicitatea lui Allah îl atacă pe imamul Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb, înnoitorul chemării la unicitatea lui Allah în Peninsula Arabică. Ei aplică hadithul asupra lui fiindcă provine din ținutul Najd, cunoscut astăzi cu acest nume. Nu știu sau se prefac că nu știu că nu acesta este ținutul avut în vedere în hadith, ci Irakul, după cum arată cele mai multe căi de transmitere. Așa au spus și învățații din vechime, precum imamul al-Khaṭṭābī, Ibn Ḥajar al-ʿAsqalānī și alții. De asemenea, nu știu că, dacă un om provine dintr-un ținut criticat, aceasta nu înseamnă că și el este criticabil, dacă este drept în sine; și invers. Câți oameni nelegiuiți și desfrânați sunt în Mecca, Medina și aṣ-Ṣām și câți învățați și oameni drepți sunt în Irak! Cât de înțelepte sunt cuvintele lui Salmān al-Fārisī către Abū ad-Dardāʾ, atunci când acesta l-a chemat să se mute din Irak în aṣ-Ṣām:

أما بعد، فإن الأرض المقدسة لا تقدس أحداً، وإنما يقدس الإنسان عمله

«În cele ce urmează: ținutul sfânt nu sfințește pe nimeni; ceea ce îl sfințește pe om este fapta sa.»"

Salmān al-Fārisī; citat în As-Silsila aṣ-ṣaḥīḥa (2246).

Ibn Ḥajar a spus în Al-Fatḥ (13/47), după ce a redat cuvinte ale lui al-Khaṭṭābī: *„Altcineva a spus: oamenii din răsărit erau atunci necredincioși. Profetul ﷺ a vestit că tulburările aveau să vină din acea parte, iar lucrurile s-au petrecut așa cum a vestit... Primele tulburări au venit dinspre răsărit și au pricinuit dezbinarea musulmanilor, ceea ce lui Șayṭān îi place și îl bucură. Tot din acea parte au apărut și inovațiile religioase. Al-Khaṭṭābī a spus: Najd este înspre răsărit. Pentru cel aflat în Medina, najd-ul său era deșertul Irakului și împrejurimile lui, care se află la răsărit de locuitorii Medinei. În sensul său de bază, najd înseamnă un ținut înalt, opus lui ghawr, care înseamnă un ținut jos. Întreaga Tihāma este un ținut jos, iar Mecca face parte din Tihāma."*
Mai înainte, în Al-Fatḥ (6/352), explicând hadithul:

رأس الكفر نحو المشرق

„Vârful necredinței este înspre răsărit"

Hadith citat în Fatḥ al-Bārī (6/352).

a spus: *„Aceasta indică necredința puternică a magilor, fiindcă regatul perșilor și arabii care le dădeau ascultare se aflau, în raport cu Medina, înspre răsărit. Erau cât se poate de cruzi și de trufași, până acolo încât regele lor a rupt scrisoarea Profetului ﷺ, după cum se va arăta la locul potrivit. Tulburările au continuat să vină dinspre răsărit, așa cum se va explica limpede în capitolul despre tulburări."*

An-Nawawī a spus în Șarḥ Ṣaḥīḥ Muslim (2/34): „Se are în vedere faptul că răsăritul se deosebește printr-o mai mare stăpânire a lui Șayṭān și prin necredință, după cum spune celălalt hadith:

رأس الكفر نحو المشرق

«Vârful necredinței este înspre răsărit.»
Citat în Șarḥ Ṣaḥīḥ Muslim (2/34).

Așa stăteau lucrurile în vremea sa ﷺ, când a spus aceasta, și așa va fi când ad-Dajjāl va ieși din răsărit. Între aceste două momente, răsăritul este locul de unde pornesc marile tulburări și de unde se ridică necredincioșii turci, asupritori, trufași și deosebit de puternici."
În cuvintele lui Ibn Ḥajar amintite mai sus s-a arătat că inovațiile religioase au apărut din acea parte, adică dinspre răsărit. Printre exemple se numără apariția khawārijilor, a șiiților, a qadariților și a jahmiților, care au pornit din acea parte. Și venirea tătarilor pentru a pune capăt califatului abbasid, precum și căderea Bagdadului au venit dinspre răsărit. La sfârșitul vremurilor, ad-Dajjāl va ieși din acea parte, căci, după cum se relatează în Ṣaḥīḥ Muslim (2937):

يخرج من خلة بين الشام والعراق

„El va ieși printr-o trecătoare dintre aș-Șām și Irak."
Ṣaḥīḥ Muslim (2937).

Tot în Ṣaḥīḥ-ul său (2944) se relatează:

يتبع الدجال من يهود أصبهان سبعون ألفاً عليهم الطيالسة

„Pe ad-Dajjāl îl vor urma șaptezeci de mii dintre evreii din Iṣfahān, purtând ṭayālisān."
Ṣaḥīḥ Muslim (2944).

După cum acea parte a lumii a fost locul de unde au pornit multe inovații religioase și unde au apărut multe rele, tot acolo se

află mulți învățați care i-au combătut pe inovatori, precum și mari învățați ai hadithului și ai dreptului islamic. Printre ei sunt autorii celor șase culegeri: Muḥammad ibn Ismāʿīl al-Bukhārī, Muslim ibn al-Ḥajjāj an-Naysābūrī, Abū Dāwud as-Sijistānī, Abū ʿĪsā at-Tirmidhī, Abū ʿAbd ar-Raḥmān an-Nasāʾī și Ibn Mājah al-Qazwīnī. Șeicul Muḥammad Aṣraf Sindhū, mort în anul 1373 H, a alcătuit o epistolă în care a lămurit acest subiect, numită Akmal al-bayān fī ṣarḥ ḥadīth Najd qarn aṣ-Ṣayṭān.

1 Priorități și metoda de alcătuire a cărții despre unicitatea lui Allah

Prioritățile șeicului și imamului în alcătuirea scrierilor
Chemarea șeicului Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb — Allah să aibă milă de el — este întemeiată pe Cartea lui Allah și pe Sunna Trimisului Său ﷺ, precum și pe lămurirea crezului sănătos, desprins din aceste două izvoare limpezi. De aceea, prioritățile sale în scris au fost explicarea crezului, preocuparea pentru înțelesurile cuvintelor lui Allah, Puternic și Măreț, cunoașterea hadithurilor Trimisului ﷺ și explicarea normelor juridice întemeiate pe textele Legii. Preocuparea sa dintâi și cea mai mare parte a atenției sale s-au îndreptat spre lămurirea unicității adorării, pentru care au fost trimiși trimișii și au fost pogorâte Cărțile. Allah, Puternic și Măreț, a spus:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَٱجْتَنِبُوا۟ ٱلطَّـٰغُوتَ﴾

„Noi am trimis în fiecare comunitate un trimis: «Adorați-L pe Allah și feriți-vă de ṭāghūt!»”
Coran 16:36

Și a spus:

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ﴾

„Noi nu am trimis înaintea ta niciun trimis fără să-i revelăm: «Nu există nicio divinitate vrednică de adorare în afară de Mine, așadar adorați-Mă!»”

Coran 21:25

A alcătuit astfel numeroase cărți despre unicitatea lui Allah. Cele mai importante sunt Kitāb at-tawḥīd alladhī huwa ḥaqqu llāhi ʿalā l-ʿabīd, Al-Uṣūl ath-thalātha wa-adillatuhā și Kaṣf aṣ-ṣubuhāt.

Metoda sa de alcătuire a cărții Kitāb at-tawḥīd

Kitāb at-tawḥīd alladhī huwa ḥaqqu llāhi ʿalā l-ʿabīd este cea mai importantă și cea mai amplă carte a șeicului — Allah să aibă milă de el — despre crez. Cuprinde șaizeci și șase de capitole. Primul este *„Virtutea unicității lui Allah și păcatele pe care aceasta le ispășește”*, iar ultimul este capitolul despre cuvântul lui Allah Preaînaltul:

﴿وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدۡرِهِۦ وَٱلۡأَرۡضُ جَمِيعٗا قَبۡضَتُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾

„Ei nu L-au prețuit pe Allah după adevărata Sa măreție, iar întregul pământ va fi în Pumnul Său în Ziua Învierii...”

Coran 39:67

Înaintea primului capitol a pus titlul *„Cartea unicității lui Allah”*, sub care a redat cinci versete, un hadith și o relatare de la un companion. Versetele sunt cuvintele lui Allah, Puternic și Măreț:

﴿وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾

„Nu i-am creat pe djinni și pe oameni decât ca să Mă adore.”
Coran 51:56

Și cuvintele Sale:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَٱجْتَنِبُوا۟ ٱلطَّٰغُوتَ﴾

„Noi am trimis în fiecare comunitate un trimis: «Adorați-L pe Allah și feriți-vă de ṭāghūt!»”
Coran 16:36

Și cuvintele Sale:

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا﴾

„Domnul tău a hotărât să nu adorați pe nimeni în afară de El și să vă purtați bine cu părinții.”
Coran 17:23

Și cuvintele Sale:

﴿وَٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا۟ بِهِۦ شَيْـًٔا﴾

„Adorați-L pe Allah și nu-I asociați nimic!”
Coran 4:36

Și cuvintele Sale:

﴿قُلْ تَعَالَوْاْ أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ ۖ أَلَّا تُشْرِكُواْ بِهِۦ شَيْـًٔا﴾

„Spune: «Veniți să vă citesc ceea ce Domnul vostru v-a oprit: să nu-I asociați nimic...»”

Coran 6:151

După versetele din Sura al-Anʿām a redat relatarea lui Ibn Masʿūd — Allah să fie mulțumit de el — privitoare la ele. Apoi a redat hadithul lui Muʿādh ibn Jabal — Allah să fie mulțumit de el —, asupra autenticității căruia există acord, despre dreptul lui Allah asupra robilor și dreptul robilor asupra lui Allah. Metoda sa de alcătuire a cărții cuprinde următoarele:

1. De la începutul până la sfârșitul cărții, șeicul și imamul prezintă versete, hadithuri și relatări de la înaintașii comunității: companionii și cei de după ei care le-au urmat calea și metoda. Această lucrare seamănă cu felul în care imamul al-Bukhārī — Allah să aibă milă de el — a alcătuit Al-Jāmiʿ aṣ-ṣaḥīḥ, în special Cartea unicității lui Allah, ultima carte din Ṣaḥīḥ al-Bukhārī. Acolo, metoda lui al-Bukhārī este să prezinte versete, hadithuri și relatări. Cartea unicității lui Allah din Ṣaḥīḥ al-Bukhārī are cincizeci și opt de capitole. Primul este *„Cele relatate despre chemarea de către Profet ﷺ a comunității sale la unicitatea lui Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul”*. El a inclus acolo hadithul lui Muʿādh ibn Jabal — Allah să fie mulțumit de el — despre dreptul lui Allah asupra robilor și dreptul robilor asupra lui Allah. Numărul capitolelor despre unicitatea lui Allah la imamul al-Bukhārī și la imamul Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb este apropiat: în Aṣ-Ṣaḥīḥ sunt cincizeci și opt, iar la imamul Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb sunt șaizeci și șase.

2. Când prezintă versetele, hadithurile și relatările, așază mai întâi versetele, apoi hadithurile și apoi relatările. Excepția este

atunci când o relatare este legată de un verset sau de un hadith: o pune înainte datorită acelei legături.

3. Cartea cuprinde versete, hadithuri și relatări, iar prin aceasta valoarea și rangul ei sunt înalte. Șeicul — Allah să aibă milă de el — nu are în ea alte cuvinte proprii decât chestiunile pe care le prezintă la sfârșitul fiecărui capitol, deduse din versete, hadithuri și relatări. Acestea arată puterea înțelegerii sale și precizia deducțiilor sale și le ascut mintea celor care caută cunoașterea, ajutându-i să identifice pasajele din care au fost deduse chestiunile respective.

4. Capitolele acestei cărți afirmă unicitatea lui Allah, adică adorarea numai a Lui, și avertizează împotriva a ceea ce contrazice însăși temelia acestei unicități — asocierea cu Allah — sau desăvârșirea ei — asocierea mică și inovațiile religioase. Printre capitolele din Kitāb at-tawḥīd care afirmă unicitatea lui Allah sunt: *„Virtutea unicității lui Allah și păcatele pe care aceasta le ispășește”*; *„Cel care înfăptuiește cu adevărat unicitatea lui Allah va intra în Rai fără socoteală și fără pedeapsă”*; *„Chemarea la mărturisirea că nu există nicio divinitate vrednică de adorare în afară de Allah”*; *„Explicarea unicității lui Allah și a mărturisirii că nu există nicio divinitate vrednică de adorare în afară de Allah”.*

Printre capitolele despre ceea ce contrazice temelia unicității lui Allah, adică asocierea, se află: *„A cere ajutor în primejdie altcuiva decât lui Allah sau a invoca pe altcineva este o formă de asociere”*; *„Cele relatate despre sacrificarea pentru altcineva decât Allah”*; *„A face un legământ de adorare pentru altcineva decât Allah este o formă de asociere”*; *„A cere ocrotire altcuiva decât lui Allah este o formă de asociere”*; capitolul despre cuvântul lui Allah Preaînaltul:

﴿أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا﴾

„Îi asociază ei ceea ce nu creează nimic, ci este creat, și care nu le poate da niciun ajutor...?”
Coran 7:191–192

Și capitolul despre cuvântul lui Allah Preaînaltul:

﴿فَلَا تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

„Nu-I faceți, așadar, semeni lui Allah, de vreme ce știți!”
Coran 2:22

Printre capitolele despre ceea ce contrazice desăvârșirea unicității lui Allah, adică inovațiile religioase și asocierea mică, se află: *„Cele relatate despre faptul că exagerarea în privința oamenilor drepți a fost pricina necredinței urmașilor lui Adam și a părăsirii religiei lor”*; *„Avertizarea aspră privind adorarea lui Allah lângă mormântul unui om drept; cum rămâne atunci cu adorarea celui îngropat acolo?!”*; *„Cele relatate despre faptul că exagerarea în privința mormintelor oamenilor drepți le transformă în idoli adorați în locul lui Allah”*; *„Felul în care Cel Ales ﷺ a apărat unicitatea lui Allah și a închis orice cale care duce la asociere”*; *„A spune: «Ceea ce Allah voiește și tu voiești»”*.

2 Metoda sa de alcătuire a celor Trei principii fundamentale și a dovezilor lor

Cele trei principii care fac obiectul acestei cărți sunt cunoașterea de către rob a Domnului său, a religiei sale și a Profetului său, Muḥammad ﷺ. Ele au o mare însemnătate, căci despre ele este întrebat cel mort în mormânt. Imamul Aḥmad (18534) a relatat, cu un lanț bun, de la al-Barāʾ ibn ʿĀzib — Allah să fie mulțumit de el — un hadith lung, în care se spune:

فيأتيه ـ أي المؤمن ـ ملكان فيجلسانه، فيقولان له: من ربك؟ فيقول: ربي الله، فيقولان له: ما دينك؟ فيقول: ديني الإسلام، فيقولان له: ما هذا الرجل الذي بعث فيكم؟ فيقول: هو رسول الله ﷺ

„Vin la el — adică la credincios — doi îngeri, îl așază în șezut și îl întreabă: «Cine este Domnul tău?» El răspunde: «Domnul meu este Allah.» Îl întreabă: «Care este religia ta?» El răspunde: «Religia mea este Islamul.» Îl întreabă: «Cine este acest bărbat care a fost trimis printre voi?» El răspunde: «Este Trimisul lui Allah ﷺ.»”

Aḥmad (18534), cu lanț bun.

Tot în el se spune:

ويأتيه ـ أي الكافر ـ ملكان فيجلسانه، فيقولان له: من ربك؟ فيقول: هاه هاه لا أدري! فيقولان له: ما دينك؟ فيقول: هاه هاه لا أدري! فيقولان له: ما هذا الرجل الذي بعث فيكم؟ فيقول: هاه هاه لا أدري!

„Vin la el — adică la necredincios — doi îngeri, îl așază în șezut și îl întreabă: «Cine este Domnul tău?» El răspunde: «Haa, haa, nu știu!» Îl întreabă: «Care este religia ta?» El răspunde: «Haa, haa, nu știu!» Îl întreabă: «Cine este acest bărbat care a fost trimis printre voi?» El răspunde: «Haa, haa, nu știu!»”

Aḥmad (18534).

Aceste trei principii sunt amintite împreună și în unele hadithuri. Unele arată că ele țin de desăvârșirea credinței. Un exemplu este hadithul lui al-ʿAbbās ibn ʿAbd al-Muṭṭalib din Ṣaḥīḥ Muslim (56), în care spune că l-a auzit pe Trimisul lui Allah ﷺ zicând:

ذاق طعم الإيمان من رضي بالله رباً، وبالإسلام ديناً، وبمحمد رسولاً

„A gustat dulceața credinței cel care este mulțumit să-L aibă pe Allah ca Domn, Islamul ca religie și pe Muḥammad ca trimis.”

Ṣaḥīḥ Muslim (56).

Tot în Ṣaḥīḥ Muslim (1884), Abū Saʿīd al-Khudrī — Allah să fie mulțumit de el — relatează că Trimisul lui Allah ﷺ a spus:

يا أبا سعيد! من رضي بالله رباً، وبالإسلام ديناً، وبمحمد نبياً، وجبت له الجنة

„O, Abū Saʿīd! Celui care este mulțumit să-L aibă pe Allah ca Domn, Islamul ca religie și pe Muḥammad ca profet i se cuvine Raiul."

Ṣaḥīḥ Muslim (1884), fragment.

Ele apar și în rugile rostite la adhān. În Ṣaḥīḥ Muslim (386), Saʿd ibn Abī Waqqāṣ — Allah să fie mulțumit de el — relatează de la Trimisul lui Allah ﷺ că a spus:

من قال حين يسمع الأذان: أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأن محمداً عبده ورسوله، رضيت بالله رباً، وبمحمد رسولاً، وبالإسلام ديناً، غفر له ذنبه

„Celui care spune când aude adhān-ul: «Mărturisesc că nu există nicio divinitate vrednică de adorare în afară de Allah, Unicul, fără asociat, și că Muḥammad este robul și Trimisul Său. Sunt mulțumit să-L am pe Allah ca Domn, pe Muḥammad ca trimis și Islamul ca religie», i se iartă păcatul."

Ṣaḥīḥ Muslim (386).

Este o carte prețioasă, de care nu se pot lipsi nici oamenii învățați, nici cei de rând, datorită lămuririi acestor trei principii și a dovezilor lor. În ea, șeicul a spus:
„Dacă ți se spune: *«Care sunt cele trei principii pe care omul trebuie să le cunoască?»*, răspunde: *«Cunoașterea de către rob a Domnului său, a religiei sale și a Profetului său, Muḥammad ﷺ.»* Dacă ți se spune: *«Cine este Domnul tău?»*, răspunde: «Domnul meu este Allah, Cel care m-a crescut pe mine și toate făpturile prin binefacerile Sale. El este Cel pe care Îl ador și nu am pe nimeni altul de adorat în afară de El. Dovada este cuvântul Celui Preaînalt:

﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾

«Toată lauda I se cuvine lui Allah, Domnul lumilor.»
Coran 1:2

Tot ceea ce există în afară de Allah face parte din lume, iar eu sunt unul dintre cei ce alcătuiesc această lume. Dacă ți se spune: *«Prin ce L-ai cunoscut pe Domnul tău?»*, răspunde: *«Prin semnele și făpturile Sale. Printre semnele Sale sunt noaptea, ziua, soarele și luna, iar printre făpturile Sale sunt cele șapte ceruri și cele șapte pământuri, cei aflați în ele și ceea ce se află între ele.»*"

A adus pentru aceasta dovezi din Coran, apoi a spus: „Domnul este Cel adorat. Dovada este cuvântul Celui Preaînalt:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعْبُدُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ فَلَا تَجْعَلُواْ لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

«O, oameni! Adorați-L pe Domnul vostru, Cel care v-a creat pe voi și pe cei dinaintea voastră, ca să aveți teamă de El; Cel care v-a făcut pământul așternut și cerul acoperiș și a pogorât din cer apă, prin care a făcut să crească roade drept hrană pentru voi. Nu-I faceți, așadar, semeni lui Allah, de vreme ce știți!»”

Coran 2:21–22

Ibn Kathīr — Allah Preaînaltul să aibă milă de el — a spus: *„Cel care a creat aceste lucruri este Cel care merită adorarea.”*

Apoi șeicul a amintit mai multe feluri de adorare și dovezile lor, după care a spus: *„Al doilea principiu: cunoașterea religiei Islamului, împreună cu dovezile ei. Ea înseamnă supunerea față de Allah prin afirmarea unicității Sale, ascultarea de El prin împlinirea poruncilor și dezicerea de asociere și de adepții ei. Are trei trepte: Islamul, credința și iḥsān-ul (desăvârșirea adorării). Fiecare treaptă are stâlpi.”* Apoi a menționat cei cinci stâlpi ai Islamului, cei șase stâlpi ai credinței și singurul stâlp al iḥsān-ului, aducând dovezile pentru acestea.

Apoi a spus: „Al treilea principiu: cunoașterea Profetului vostru, Muḥammad ﷺ. El este Muḥammad ibn ʿAbd Allāh ibn ʿAbd al-Muṭṭalib ibn Hāșim. Hāșim este din Qurayș, Qurayș este dintre arabi, iar arabii sunt din urmașii lui Ismāʿīl, fiul lui Ibrāhīm, prietenul apropiat al lui Allah — cele mai alese binecuvântări și pace fie asupra lui și asupra Profetului nostru. A trăit șaizeci și trei de ani, dintre care patruzeci înainte de profeție și douăzeci și trei ca profet și trimis. A fost făcut profet prin:

﴿ٱقۡرَأۡ﴾

«Citește!»
Coran 96:1

și a fost trimis prin Sura al-Muddaththir. Ținutul său este Mecca, iar el a emigrat la Medina. Allah l-a trimis să avertizeze împotriva asocierii și să cheme la unicitatea lui Allah."
Apoi a menționat alte lucruri privitoare la Trimis ﷺ și la misiunea sa, aducând dovezile pentru ele. Șeicul — Allah să aibă milă de el — a amintit pe scurt neamul său nobil. Noblețea neamului său ﷺ este dovedită de ceea ce a relatat Muslim în Ṣaḥīḥ-ul său (2276), de la Wāthila ibn al-Asqaʿ — Allah să fie mulțumit de el —, care a spus: L-am auzit pe Trimisul lui Allah ﷺ zicând:

إن الله اصطفى كنانة من ولد إسماعيل، واصطفى قريشاً من كنانة، واصطفى من قريش بني هاشم، واصطفاني من بني هاشم

„Allah i-a ales pe Kināna dintre urmașii lui Ismāʿīl, a ales Qurayș dintre Kināna, a ales Banū Hāșim dintre Qurayș și m-a ales pe mine dintre Banū Hāșim."
Ṣaḥīḥ Muslim (2276).

Qurayș sunt urmașii lui Fihr ibn Mālik, al unsprezecelea strămoș al Trimisului ﷺ. Strămoșii săi ﷺ până la ʿAdnān sunt douăzeci și unu; asupra acestei părți a genealogiei sale există acord, iar asupra celor de dincolo de ea există deosebiri de păreri. El este Muḥammad ibn ʿAbd Allāh ibn ʿAbd al-Muṭṭalib ibn Hāșim ibn ʿAbd Manāf ibn Quṣayy ibn Kilāb ibn Murra ibn Kaʿb ibn Luʾayy ibn Ghālib ibn Fihr ibn Mālik ibn an-Naḍr ibn Kināna ibn Khuzayma ibn Mudrika ibn Ilyās ibn Muḍar ibn Nizār ibn Maʿadd ibn ʿAdnān.
Imamul al-Bukhārī a redat această genealogie în Ṣaḥīḥ-ul său, la începutul capitolului despre trimiterea Profetului ﷺ, din Cartea virtuților anșărilor. După ea a redat hadithul (3851), de la Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de amândoi —, care a spus:

أنزل على رسول الله ﷺ وهو ابن أربعين، فمكث بمكة ثلاث عشرة سنة، ثم أمر بالهجرة، فهاجر إلى المدينة، فمكث بها عشر سنين، ثم توفي ﷺ

„Trimisului lui Allah ﷺ i-a fost pogorâtă revelația la vârsta de patruzeci de ani. A rămas în Mecca treisprezece ani, apoi i s-a poruncit să emigreze. A emigrat la Medina, unde a rămas zece ani, după care a murit ﷺ."

Al-Bukhārī (3851).

Această genealogie poate fi consultată și în Aṭ-Ṭabaqāt al-kubrā de Ibn Saʿd (1/55), unde Qurayș sunt legați de Fihr ibn Mālik, al unsprezecelea strămoș al Trimisului ﷺ. Pentru cele spuse despre genealogia sa ﷺ de la ʿAdnān până la Ismāʿīl, se poate consulta Fatḥ al-Bārī (6/538–539).

Așadar, șeicul Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb — Allah să aibă milă de el — a alcătuit Al-Uṣūl ath-thalātha într-o formă concisă și limpede, dovedind prin Carte și Sunna cele pe care le menționează. Ea se numără printre primele lucrări care trebuie

predate copiilor și oamenilor de rând și este folositoare atât celor învățați, cât și celor de rând.

3 Metoda sa de alcătuire a cărții Kaṣf aṣ-ṣubuhāt

Titlul cărții corespunde subiectului ei. În ea, șeicul — Allah să aibă milă de el — a prezentat îndoielile prin care inovatorii tulbură chemarea la adevăr și la calea dreaptă, contrazicându-i pe înaintașii acestei comunități, companionii și cei care le-au urmat calea. Ei se leagă de cei apropiați lui Allah și de oamenii drepți, îi fac mijlocitori între ei și Allah, îi invocă și le cer ajutor în primejdie. Șeicul — Allah să aibă milă de el — a adunat multe dintre aceste îndoieli: o prezintă pe fiecare, apoi îi răspunde, aducând dovezi din textele Cărții și ale Sunnei și din calea înaintașilor comunității. Cartea o întregește pe celelalte scrieri ale sale despre crez, în care a lămurit ce trebuie crezut potrivit textelor Cărții și ale Sunnei. În această carte a răspuns îndoielilor ridicate împotriva crezului corect, arătând falsitatea lor și faptul că ele contravin adevărului și călăuzirii urmate de înaintașii comunității.

4 Metoda sa de explicare a Nobilului Coran

Șeicul Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb — Allah să aibă milă de el — nu are un comentariu complet al Nobilului Coran. S-au păstrat însă explicații ale unor sure. Uneori explică întreaga sură, precum al-Fātiḥa, al-Jinn, al-Falaq și an-Nās; alteori explică unele versete din sure. Acestea pot fi numeroase, ca în cazul Surei Yūsuf, sau puține, fără să depășească un verset ori trei, ca în Surele Yūnus și al-Muʾminūn.
Metoda sa se întemeiază, de obicei, pe deducerea unor învățături dintr-un verset sau din mai multe și pe prezentarea lor în ordine. De pildă, primul verset pe care l-a explicat din Sura al-Baqara este:

﴿وَٱتَّبَعُواْ مَا تَتْلُواْ ٱلشَّيَٰطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَٰنَ﴾

„Ei au urmat ceea ce recitau diavolii în vremea domniei lui Sulaymān...”
Coran 2:102

Din el a dedus cincizeci și una de chestiuni. Aceasta arată puterea înțelegerii șeicului, precizia deducțiilor sale și grija sa pentru înțelegerea religiei. În cele două Ṣaḥīḥ-uri s-a transmis în mod autentic, de la Muʿāwiya — Allah să fie mulțumit de el —, cuvântul Profetului ﷺ:

من يرد الله به خيراً يفقهه في الدين

„Celui căruia Allah îi voiește binele îi dă înțelegerea religiei.”
Relatat în cele două Ṣaḥīḥ-uri.

La unele versete, șeicul menționează învățăturile deduse fără să le enumere, spunând: *„În el se află aceasta și aceasta”*, precum în cazul cuvântului Celui Preaînalt:

﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُؤْتِيَهُ ٱللَّهُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحُكْمَ وَٱلنُّبُوَّةَ﴾

„Nu se cuvine unui om căruia Allah i-a dat Cartea, judecata și profeția...”
Coran 3:79

și al celor trei versete de după el. Uneori explică anumite cuvinte și fraze din sură, ca în Sura al-Jinn. Alteori explică într-o sură o istorisire despre profeți, apoi amintește cele spuse despre ea în alte sure. Așa a făcut la începutul comentariului Surei al-Qașaș: a vorbit despre istorisirea lui Mūsā și Hārūn din această sură, apoi a redat explicații despre istorisirea lor din alte sure ale Coranului.
Iată un exemplu din explicațiile șeicului și din deducerea învățăturilor din versete. În comentariul celor trei versete din Sura al-Mu'minūn, el — Allah să aibă milă de el — a spus: „Cuvântul lui Allah, Puternic și Măreț:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلرُّسُلُ كُلُوا۟ مِنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَٱعْمَلُوا۟ صَٰلِحًا﴾

«O, trimiși! Mâncați din cele bune și săvârșiți fapte drepte...»
Coran 23:51

împreună cu versetul următor cuprinde mai multe învățături:

Prima: Allah le-a poruncit trimișilor aceste lucruri, deși vremurile și locurile lor erau diferite. Aceasta arată că ele țin de lucrurile de mare însemnătate.

A doua: dacă ele le-au fost poruncite trimișilor, ceilalți au cu atât mai multă nevoie de ele. De aici reiese că până și cei mai învățați oameni au mare nevoie de acestea.

A treia: dacă ele le-au fost impuse trimișilor, deși vremurile și locurile lor erau diferite, cum să fie atunci cu o singură comunitate, care are un singur profet și o singură Carte?!

A patra: cuvintele adresate trimișilor sunt valabile pentru toate comunitățile, după cum dovedește cuvântul Său:

﴿فَتَقَطَّعُوٓاْ أَمۡرَهُم﴾

«Dar ei și-au dezbinat credința...»
Coran 23:53

A cincea: porunca de a mânca din cele bune. Ea îi respinge pe cei care exagerează și se abțin de la ele, precum și pe cei nepăsători care nu se limitează la cele bune.

A șasea: porunca de a îndrepta faptele, împreună cu mâncatul din cele bune. Ea respinge trei categorii:

Întâi: cei care mănâncă din cele bune fără mulțumire; iar mulțumirea înseamnă fapta plăcută lui Allah.

Al doilea: cel care împlinește o faptă fără sinceritate, precum cel care o face pentru a fi văzut de oameni sau pentru un câștig lumesc.

Al treilea: cel care lucrează sincer, dar nu potrivit poruncii.

A șaptea: marea chestiune pentru care au fost rostite aceste cuvinte: obligația unității în calea urmată și interzicerea dezbinării. Dacă aceasta le-a fost impusă profeților, deși vremurile și locurile lor erau diferite, cum să fie atunci cu o singură comunitate, care are un singur profet, o singură Carte și o singură religie?!

A opta: Preaslăvitul a amintit ceea ce au făcut după ce au cunoscut această mare îndrumare privind unitatea și oprirea dezbinării: și-au dezbinat credința între ei în grupări, fiecare grupare fiind mulțumită cu ceea ce avea. El a arătat că, după ce au auzit îndrumarea, i-au răspuns cu tot ceea ce îi era mai potrivnic: au părăsit unitatea și s-au dezbinat. Apoi fiecare grupare și-a alcătuit cărți deosebite de cărțile celorlalți. Fiecare s-a bucurat de călăuzirea pe care o părăsise și de rătăcirea pe care o născocise. După cum a spus poetul:

حلفت لنا أن لا تخون عهودها
فكأنها حلفت لنا أن لا تفي

«Ne-a jurat că nu-și va trăda legămintele,
dar parcă ne-a jurat că nu le va împlini.»”
Vers citat de șeic.

Aici se încheie cuvintele sale — Allah să aibă milă de el. Acest vers a ajuns asemenea unei zicători. La fel este și cuvântul poetului:

مواعيد عرقوب كانت لها مثلاً
وما مواعيده إلا الأباطيل

„Făgăduielile lui ʿUrqūb i-au slujit drept pildă;
iar făgăduielile lui nu sunt decât deșertăciuni.”
Vers citat de autor.

Metoda urmată de obicei de șeic — Allah să aibă milă de el — în explicarea Coranului, aceea de a enumera învățăturile deduse din fiecare verset ori grup de versete, este aceeași pe care a urmat-o în Kitāb at-tawḥīd. Acolo prezintă la sfârșitul fiecărui capitol învățăturile deduse din versetele, hadithurile și relatările pe care le cuprinde, după cum s-a amintit atunci când am vorbit despre metoda sa în această mare carte.

Comentariul șeicului — Allah să aibă milă de el — asupra unor sure și versete din Nobilul Coran a fost tipărit în cadrul operelor lui Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb, adunate și publicate prin grija Universității Islamice Imām Muḥammad ibn Saʿūd, într-un volum de trei sute optzeci și șapte de pagini.

5 Metoda sa de alcătuire a scrierilor despre hadithuri și relatări

Șeicul Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb — Allah să aibă milă de el — a acordat o mare atenție hadithurilor și relatărilor, îngrijindu-se mult de ele. A alcătuit numeroase lucrări pe diferite teme. Are o culegere de hadithuri care cuprinde aproximativ 4600 de hadithuri și relatări. Le prezintă indicând sursele și redă, de obicei, aprecierile învățaților asupra autenticității lor. A început cu Cartea purificării, iar primul hadith este cel despre fântâna Buḍāʿa. Prin acest început se deosebește de Al-Muntaqā, Al-Muḥarrar și Al-Bulūgh, care încep toate cu hadithul despre apa mării. La sfârșitul culegerii se află cererile de judecată și dovezile, apoi mărturiile, apoi secțiunea generală și, în cele din urmă, medicina.

Are și o carte de hadithuri despre tulburări și întâmplări, care cuprinde două sute de hadithuri.
Mai are Faḍl al-Islām, alcătuită din douăsprezece capitole cu versete, hadithuri și relatări. Hadithurile și relatările sunt în număr de patruzeci și opt, cu indicarea surselor, deși unor relatări nu le indică sursa. În această carte — Allah să aibă milă de el — a comentat hadithul celor trei care voiau să renunțe la căsătorie și să se dedice numai adorării. La sfârșitul lui, Profetul ﷺ a spus:

فمن رغب عن سنتي فليس مني

„Cel care se îndepărtează de Sunna mea nu este dintre ai mei.”
Citat de șeic în Faḍl al-Islām, p. 10.

Șeicul a comentat, la p. 10: *„Cugetă! Dacă unii companioni, care voiau să se dedice numai adorării, au fost mustrați cu aceste cuvinte*

aspre, iar fapta lor a fost numită îndepărtare de Sunna, ce crezi atunci despre alte inovații religioase? Și ce crezi despre cei care nu sunt companioni?!"

Are și Uṣūl al-īmān, care cuprinde douăsprezece capitole și o sută patruzeci și două de hadithuri.

Are și Al-Kabāʾir, care cuprinde o sută douăzeci și cinci de capitole și două sute cincizeci și opt de hadithuri și relatări. Întreaga carte este alcătuită din versete, hadithuri și relatări.

Are și Faḍl al-Qurʾān, despre virtutea Coranului, învățarea și predarea lui, cuprinzând versete, hadithuri și relatări. Hadithurile și relatările sunt în număr de cincizeci și opt.

Fără îndoială, această preocupare și grijă pentru hadithurile Trimisului lui Allah ﷺ și pentru relatările înaintașilor drepți se numără printre cele mai mari pricini ale izbânzii chemării șeicului Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb — Allah să aibă milă de el —, ale răspândirii, dăinuirii și folosului ei general. Așa trebuie să fie și grija celor care cheamă la Allah față de Carte, Sunna și cuvintele înaintașilor drepți. Aducerea de dovezi din versete, hadithuri și relatări pentru ceea ce spun este una dintre cele mai mari pricini pentru care oamenii le primesc cuvintele, îi ascultă și beneficiază de chemarea lor.

6 Metoda sa de alcătuire a scrierilor de drept islamic

Mulți învățați, în diferite epoci, au obișnuit să studieze dreptul islamic potrivit uneia dintre școlile juridice ale oamenilor Sunnei, îngrijindu-se totodată să cunoască dovezile. Apoi au înaintat în cunoaștere până au putut deosebi părerea mai întemeiată de cea mai puțin întemeiată și au urmat ceea ce arăta dovada, chiar dacă părerea mai întemeiată aparținea altei școli decât cea studiată. De aceea, unii învățați de seamă sunt atribuiți școlilor în care s-au format și de care s-au preocupat, fără să fi urmat orbește acele școli: Ibn ʿAbd al-Barr dintre malikiți, adh-Dhahabī și Ibn Kathīr dintre șafiʿiți, Ibn Taymiyya și Ibn al-Qayyim dintre hanbaliți. Tot astfel a procedat șeicul Islamului, Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb — Allah să aibă milă de el. S-a format studiind școala hanbalită, dar urma părerea susținută de dovadă, chiar dacă aceasta se afla în afara școlii hanbalite, așa cum fac învățații cercetători. Aceasta este calea cea mai bună: ea cuprinde respectarea învățaților, folosirea cunoașterii lor și calea de mijloc între lipsa de respect și exagerarea în privința lor.

Ibn al-Qayyim a spus în Kitāb ar-Rūḥ, pp. 395–396: *„Cel care pune părerile învățaților în fața textelor, le cântărește prin ele și respinge acele păreri care contravin textului nu le nesocotește cuvintele și nu le micșorează vrednicia. Dimpotrivă, le urmează exemplul, fiindcă toți au poruncit aceasta. Cel care îi urmează cu adevărat este acela care împlinește îndrumarea lor, nu cel care o încalcă. A nu le urma o părere care contravine textului este mai ușor decât a le încălca regula generală pe care au poruncit-o și la care au chemat: a pune textul înaintea părerilor lor. De aici se vede deosebirea dintre a urma orbește un învățat în tot ce a spus și a te sprijini pe înțelegerea sa, luminându-te prin cunoașterea sa. Primul îi primește părerea fără să o cerceteze și fără să-i caute dovada în*

Carte și Sunna, făcând din ea o frânghie pe care și-o pune la gât și și-o atârnă acolo; de aceea a fost numită taqlīd. Altul este cazul celui care se sprijină pe înțelegerea învățatului și se luminează prin cunoașterea sa pentru a ajunge la Trimis — binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui. El îi socotește pe învățați călăuze către dovada dintâi. Odată ajuns la ea, călăuzirea ei îi este de ajuns, fără a mai avea nevoie să se sprijine pe altceva. Cel care se călăuzește după o stea pentru a afla qibla, atunci când o vede, nu mai are nevoie să se călăuzească după stea. Aș-Ṣāfiʿī a spus: «Oamenii sunt în consens că aceluia căruia i-a devenit limpede Sunna Trimisului lui Allah ﷺ nu-i este îngăduit să o părăsească pentru cuvântul nimănui.»"

Una dintre cele mai cunoscute scrieri de drept islamic ale șeicului este Ādāb al-maṣy ilā ṣ-ṣalāh. Ea cuprinde normele rugăciunii, ale zakāt-ului și ale postului. A devenit cunoscută sub acest nume, care este titlul primului său capitol, numindu-se astfel întregul după o parte a sa. Nu a așezat înaintea lui normele purificării, socotind de ajuns epistola despre condițiile, stâlpii și obligațiile rugăciunii.

La începutul însemnărilor sale asupra cărții Ādāb al-maṣy ilā ṣ-ṣalāh, șeicul Muḥammad ibn ʿAbd al-ʿAzīz ibn Māniʿ — Allah să aibă milă de el — a spus: *„Autorul — Allah să aibă milă de el — nu a prezentat Cartea normelor abluțiunii și condițiile rugăciunii înaintea capitolului despre buna purtare când mergi la rugăciune, socotind de ajuns epistola despre condițiile rugăciunii, care cuprinde toate acestea. De obicei, ea se citește înaintea acestei cărți, fiind astfel ca o parte a ei."*

Compararea mai multor pasaje din Ādāb al-maṣy ilā ṣ-ṣalāh cu Al-Iqnāʿ de al-Ḥajjāwī arată că, în linii mari, ele se potrivesc. Metoda sa de alcătuire a acestei cărți cuprinde următoarele:

1. Prezintă chestiunile juridice în formulări limpezi. De pildă, la începutul capitolului despre înmormântări spune: „Tratamentul este îngăduit prin consens și nu contrazice încrederea în Allah. Cauterizarea este nerecomandată, iar regimul alimentar este recomandat. Este oprit tratamentul prin ceea ce este interzis, fie mâncare, băutură ori sunet al unui instrument de divertisment, potrivit cuvântului său ﷺ:

لا تداووا بحرام

«Nu vă tratați cu ceea ce este interzis!»
Hadith citat în Ādāb al-maşy ilā ṣ-ṣalāh.

Este interzisă tamīma, adică un talisman ori o mărgea atârnată. Este din Sunna să se pomenească mult moartea, să se facă pregătiri pentru ea și să fie vizitat bolnavul. Nu este nimic rău ca bolnavul să spună ce simte, fără să se plângă, după ce Îl laudă pe Allah. Răbdarea este obligatorie, iar plângerea către Allah nu o contrazice; dimpotrivă, este cerută. Este obligatoriu să aibă o părere bună despre Allah. Să nu-și dorească moartea din pricina unui necaz care l-a lovit. Cel care îl vizitează pe bolnav se roagă pentru vindecarea lui."

2. Menționează adesea norma împreună cu dovada ei. De pildă, în capitolul despre înmormântări spune: „Să se grăbească plata datoriei sale și eliberarea de obligația unui legământ ori a unei ispășiri, potrivit cuvântului său ﷺ:

نفس المؤمن معلقة بدينه حتى يقضى عنه

«Sufletul credinciosului rămâne legat de datoria sa până când aceasta este plătită pentru el.»"
At-Tirmidhī l-a socotit bun.

Uneori menționează norma și face trimitere la dovadă, fără să o redea, pentru concizie. De pildă, în capitolul despre înmormântări spune: *„Să nu umble încălțat în cimitir, potrivit hadithului. Aḥmad a spus: lanțul său este bun."*

3. Uneori arată că există o deosebire de păreri și preferă ceea ce este mai prudent. De pildă, în capitolul despre rugăciunea în congregație spune: *„Takbīr-ul de intrare în rugăciune este de ajuns și pentru takbīr-ul plecăciunii, potrivit faptei lui Zayd ibn Thābit și a lui Ibn ʿUmar; nu se cunoaște niciun companion care să li se fi împotrivit. Este însă mai bine să le rostească pe amândouă, pentru a ieși din dezacordul cu cei care l-au socotit obligatoriu."*
4. Explică unele cuvinte din rugi, precum:

التحيات لله والصلوات والطيبات

„Toate onorurile, rugăciunile și lucrurile bune sunt ale lui Allah."
Fragment din rugă, citat de șeic.

Și precum:

سبحانك اللهم وبحمدك وتبارك اسمك وتعالى جدك ولا إله غيرك

„Preamărit ești, o, Allah, și Ție Îți aparține lauda. Binecuvântat este Numele Tău, înaltă este măreția Ta și nu există nicio divinitate vrednică de adorare în afară de Tine."
Rugă citată de șeic.

5. După ce a redat salutul adresat celor aflați în morminte, a amintit, ca o continuare a subiectului, mai multe reguli de bună purtare privind salutul, cererea de îngăduință de a intra, strănutul și căscatul.

În schimb, atribuirea cărții Aḥkām tamannī al-mawt șeicului Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb — Allah să aibă milă de el — nu este corectă. Ea cuprinde lucruri potrivnice chemării șeicului, întemeiată pe textele Cărții și ale Sunnei și pe calea înaintașilor comunității. De aceea, unii dintre cei care se împotrivesc acestei chemări s-au bucurat de ea, iar unii s-au îngrijit de tipărirea și răspândirea ei. Șeicul Ṣāliḥ al-Fawzān a lămurit că atribuirea cărții șeicului — Allah să aibă milă de el — nu este corectă, într-o

epistolă intitulată Ibṭāl nisbat kitāb Aḥkām tamannī al-mawt ilā ṣaykh al-Islām Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb.

7 Prescurtarea cărților

Mulți învățați s-au îngrijit să prescurteze cărțile ample, pentru a le face mai accesibile celor care caută cunoașterea. Printre ei se află șeicul Islamului, Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb — Allah să aibă milă de el. El a prescurtat mai multe cărți ample, dintre care unele s-au păstrat până astăzi, precum Mukhtaṣar sīrat ar-rasūl ﷺ, Mukhtaṣar Zād al-maʿād și Mukhtaṣar al-Inṣāf wa-ṣ-Ṣarḥ al-kabīr. Aceste prescurtări arată că a citit cărțile ample și apoi a pus la îndemână formele lor prescurtate, pentru a ușura dobândirea folosului lor. A reunit prescurtările din Al-Inṣāf și Aṣ-Ṣarḥ al-kabīr într-o singură lucrare, fiindcă amândouă sunt comentarii la Al-Muqniʿ. Al-Inṣāf îl explică în limitele școlii hanbalite, fără să treacă la alte păreri. Aṣ-Ṣarḥ al-kabīr, în schimb, este un comentariu după metoda lui Al-Mughnī, în care sunt amintite părerile companionilor, ale urmașilor lor și ale celorlalți imami.

8 Încheiere

În încheiere, spun că unele scrieri ale șeicului Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb — Allah să aibă milă de el — se află de mult timp printre materiile studiate în Regatul Arabiei Saudite. Mă număr printre cei care au studiat Al-Uṣūl ath-thalātha, Kaṣf aṣ-ṣubuhāt și Ādāb al-maṣy ilā ṣ-ṣalāh în școala primară, între anii 1368–1371 H, iar Kitāb at-tawḥīd după școala primară. Înainte de înființarea Ministerului Învățământului, educația era administrată de o direcție generală cu sediul în Mecca cea Sfântă. Directorul său general era șeicul și marele învățat Muḥammad ibn ʿAbd al-ʿAzīz ibn Māniʿ — Allah să aibă milă de el —, un om al cunoașterii și al virtuții. Programele de învățământ au fost alcătuite în acea vreme.

Când a fost înființat Ministerul Învățământului, după moartea regelui ʿAbd al-ʿAzīz — Allah să aibă milă de el —, în timpul regelui Saʿūd — Allah să aibă milă de el —, Păstrătorul celor Două Moschei Sfinte, regele Fahd ibn ʿAbd al-ʿAzīz — Allah să-l ocrotească —, a fost primul ministru al învățământului. El a confirmat programele, apoi la conducerea ministerului i-au urmat patru miniștri, iar programele au rămas aceleași, fără să li se aducă vreo învinuire de-a lungul acestor perioade succesive.

Cu aproximativ doi ani în urmă, în contextul campaniei pline de ură duse împotriva acestor ținuturi binecuvântate de vrăjmașii Islamului, unii dintre cei care înclină către ei au învinuit programele de învățământ că ar fi pricina extremismului, a declarării altora ca necredincioși și a distrugerilor și atentatelor care au urmat. Aceste programe sunt nevinovate de asemenea învinuiri; cel care le învinuiește este el însuși cel suspect. Apoi, de ce a fost amânată această învinuire până acum și nu au fost învinuite în vremea regelui ʿAbd al-ʿAzīz și în perioadele de după el?! Este cunoscut că mulți învățați, conducători, miniștri și alții au studiat aceste programe și nu au dobândit din ele decât binele și ferirea de rău.

Dacă am renunța la vreunul dintre principiile noastre pentru a împlini dorința vrăjmașilor noștri dintre necredincioși și ipocriți, schimbând programele și golindu-le de crezul loialității și al dezicerii, aceasta L-ar mânia pe Domnul nostru și nu i-ar mulțumi pe vrăjmașii noștri. Allah a spus despre ei:

﴿وَدُّواْ لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُواْ فَتَكُونُونَ سَوَآءً﴾

„Ei doresc să nu credeți, așa cum nu cred ei, pentru a fi deopotrivă."
Coran 4:89

Și a spus:

﴿وَوَدُّواْ لَوْ تَكْفُرُونَ﴾

„Și ar dori să nu credeți."
Coran 60:2

Și a spus:

﴿وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ ٱلْيَهُودُ وَلَا ٱلنَّصَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ۗ قُلْ إِنَّ هُدَى ٱللَّهِ هُوَ ٱلْهُدَىٰ ۗ وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم بَعْدَ ٱلَّذِى جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾

„Evreii și creștinii nu vor fi mulțumiți de tine până când nu le vei urma religia. Spune: «Călăuzirea lui Allah este adevărata călăuzire!» Dacă le-ai urma dorințele după cunoașterea care ți-a venit, nu ai avea din partea lui Allah nici ocrotitor, nici ajutor."
Coran 2:120

În Ṣaḥīḥ Ibn Ḥibbān, ʿĀʾișa — Allah să fie mulțumit de ea — relatează că Trimisul lui Allah ﷺ a spus:

من التمس رضا الله بسخط الناس رضي الله عنه وأرضى عنه الناس، ومن التمس رضا الناس بسخط الله سخط الله عليه وأسخط عليه الناس

„Cel care caută mulțumirea lui Allah chiar dacă îi nemulțumește pe oameni, Allah va fi mulțumit de el și îi va face pe oameni mulțumiți de el. Iar cel care caută mulțumirea oamenilor mâniindu-L pe Allah, Allah Se va mânia pe el și îi va face pe oameni nemulțumiți de el."

Ṣaḥīḥ Ibn Ḥibbān.

Îl rog pe Allah, Puternic și Măreț, să ocrotească aceste ținuturi și toate ținuturile musulmanilor de răul celor răi și de uneltirile necredincioșilor. Să-l răsplătească în cel mai bun chip pe șeicul Islamului, Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb, pentru chemarea la Allah și sprijinirea religiei drepte pe care le-a înfăptuit. Allah să-l binecuvânteze, să-i dăruiască pace și binecuvântare robului și Trimisului Său, Profetul nostru Muḥammad, precum și familiei sale și companionilor săi.

Glosar

Sunna السنة
Învățătura și practica Profetului Muḥammad, transmise în relatările despre el.

Hadith حديث
Relatare despre cuvintele, faptele ori aprobările Profetului Muḥammad.

Athar أثر
Relatare transmisă de la companioni sau de la alți înaintași, deosebită în această lucrare de hadithul profetic.

Tawḥīd التوحيد
Unicitatea lui Allah; în discuția despre adorare, a-L adora numai pe Allah.

Șirk الشرك
Asocierea altcuiva cu Allah în ceea ce Îi aparține numai Lui, în special în adorare.

Bidʿa بدعة
Inovație introdusă în religie, contrară Cărții, Sunnei și căii înaintașilor.

Fiqh الفقه
Înțelegerea religiei; în capitolul juridic, cunoașterea normelor practice și a dovezilor lor.

Madhhab مذهب
Școală sau cale juridică de studiere și înțelegere a normelor islamice.

Taqlīd التقليد
Urmarea părerii unui învățat fără cercetarea dovezii ei, deosebită în text de folosirea înțelegerii sale pentru a ajunge la dovadă.

Salaf السلف
Înaintașii acestei comunități: companionii și cei care le-au urmat cu bună purtare.

Najd نجد
În sensul de bază explicat în text, ținut înalt, opus unui ținut jos; identificarea geografică a termenului în relatările citate este discutată de autor.

Ṭāghūt الطاغوت
Ceea ce este adorat în locul lui Allah și de care porunca revelată cere îndepărtarea.

Ṭayālisān الطيالسة
Mantii sau pelerine, amintite în relatarea despre cei care îl vor urma pe ad-Dajjāl.

Bibliografie

1. Coranul.

2. Al-Bukhārī, Muḥammad ibn Ismāʿīl. Al-Jāmiʿ aṣ-ṣaḥīḥ; relatările 2543 și 3851, Cartea unicității lui Allah și Cartea virtuților anșărilor, citate în text.

3. Muslim ibn al-Ḥajjāj. Aṣ-Ṣaḥīḥ; relatările 56, 386, 1884, 2937, 2276 și 2944, potrivit trimiterilor din sursă.

4. Aḥmad ibn Ḥanbal. Al-Musnad, relatarea 18534.

5. Ibn Ḥibbān. Aṣ-Ṣaḥīḥ.

6. Ibn Ḥajar al-ʿAsqalānī. Fatḥ al-Bārī, 6/352, 6/538–539 și 13/47.

7. An-Nawawī. Ṣarḥ Ṣaḥīḥ Muslim, 2/34.

8. Al-Albānī, Muḥammad Nāṣir ad-Dīn. As-Silsila aṣ-ṣaḥīḥa, relatarea 2246.

9. Ar-Rabaʿī. Faḍāʾil aṣ-Ṣām wa-Dimaṣq; cercetarea hadithurilor de Muḥammad Nāṣir ad-Dīn al-Albānī, pp. 9–10.

10. Muḥammad Aṣraf Sindhū. Akmal al-bayān fī ṣarḥ ḥadīth Najd qarn aṣ-Ṣayṭān.

11. Ibn Saʿd. Aṭ-Ṭabaqāt al-kubrā, 1/55.

12. Ibn al-Qayyim. Kitāb ar-Rūḥ, pp. 395–396.

13. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Kitāb at-tawḥīd alladhī huwa ḥaqqu llāhi ʿalā l-ʿabīd.

14. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Al-Uṣūl ath-thalātha wa-adillatuhā.

15. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Kaṣf aṣ-ṣubuhāt.

16. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Explicații ale unor sure și versete din Coran; volumul de 387 de pagini din operele sale, publicat prin grija Universității Islamice Imām Muḥammad ibn Saʿūd.

17. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Culegere de hadithuri și relatări, descrisă în text.

18. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Aḥādīth fī l-fitan wa-l-ḥawādith.

19. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Faḍl al-Islām, p. 10.

20. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Uṣūl al-īmān.

21. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Al-Kabāʾir.

22. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Faḍl al-Qurʾān: învățarea și predarea lui.

23. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Ādāb al-maṣy ilā ṣ-ṣalāh; cu însemnările lui Muḥammad ibn ʿAbd al-ʿAzīz ibn Māniʿ, citate în text.

24. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Ṣurūṭ aṣ-ṣalāh wa-arkānuhā wa-wājibātuhā.

25. Al-Ḥajjāwī. Al-Iqnāʿ.

26. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Mukhtaṣar sīrat ar-rasūl.

27. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Mukhtaṣar Zād al-maʿād.

28. Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb. Mukhtaṣar al-Inṣāf wa-ṣ-Ṣarḥ al-kabīr.

29. Al-Muqniʿ; Al-Inṣāf; Aṣ-Ṣarḥ al-kabīr; Al-Mughnī, lucrări juridice menționate în text.

30. Ṣāliḥ al-Fawzān. Ibṭāl nisbat kitāb Aḥkām tamannī al-mawt ilā ṣaykh al-Islām Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb.

Indice

ad-Dajjāl 1, 2, 7
adorarea 13, 14, 19
Al-Bukhārī 1, 8, 12, 21
Al-Uṣūl ath-thalātha 10, 21, 37
asocierea 13, 14
Coranului 25, 27, 30
crezul 38
hadithuri 5, 12, 13, 16, 29, 30
Ibn Ḥajar 5, 6, 7
inovațiile 6, 7, 13, 14
Irakul 5
învățaților 5, 29, 31
Kaṣf aṣ-ṣubuhāt 10, 23, 37
Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb 1, 2, 5, 9, 12, 21, 24, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 39
Muslim 7, 8, 16, 17, 20
Najd 5, 6, 8
postului 32
programele 37, 38
purificării 29, 32
relatări 12, 13, 29, 30
rugăciunii 32
Sunna 2, 9, 21, 29, 30, 32, 33
taqlīd 32
unicitatea lui Allah 2, 5, 9, 10, 12, 13, 14, 20
zakāt 4, 32

Cules cu Libertinus Serif și Amiri. Institutul Tawhid.

CUNOAȘTERE ȘI METODĂ

Carte, Sunna și înțelegere

Cum și-a alcătuit Muḥammad ibn ʿAbd al-Wahhāb scrierile.

Al-ʻAbbād prezintă prioritățile autorului și felul în care folosește versetele, hadithurile și relatările înaintașilor. Exemple din cărțile de crez, tafsir și drept islamic arată legătura dintre dovadă, înțelegere și transmiterea cunoașterii.

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro